

Vil gjøre Norge selvfo

orsynt med trevarer

Byggeindustrien er storkjøper av russiske treplater. Et milliardprosjekt i Stange kommune i Innlandet skal gjøre Norge mer selvforsynt med treprodukter av finér.

ØYVIND FINSTAD Stange

– Her skal anlegget ligge, sier gründer Steinar Lyseng i treindustribedriften Vyrk.

Sammen med næringssjefen i Stange kommune, viser han rundt på tomten på østsiden av Mjøsa der det nye industrianlegget etter planen skal bygges. På plassen ligger i dag store tømmermasser langs togskinnene.

Mens prisene på trelast har gått til himmels under pandemien, og sanksjoner mot Russland skaper nye leveranseproblemer for byggevareindustrien, har Lyseng planer om å bygge en trevarefabrikk.

– Som vil hjelpe oss å være selvforsynte med finér til alle type plater, og erstatte importen av kryssfinér av bjørk fra Russland. Hele industriprosjektet vil koste 1,2 milliarder kroner og kan skape mellom 300 og 400 nye arbeidsplasser, sier Lyseng.

Vyrk har i dag blant annet produksjonslinjer for overflatebehandling av panel, kledning, listverk, glassveggproduksjon og finerte plater, samt et høvleri.

«Vi gjør stikk motsatt»

Fra sitt hjemsted i Valdres, har Lyseng bygget opp et industriselskap med fire produksjonsheter i Innlandet fylke: Rogne i Valdres, Brumunddal, Stange og Trysil. Selskapet har til sammen 60 ansatte og en årsomsetning på rundt 140 millioner.

Platefabrikken vil medføre at Norge får produksjon av produkter som vi frem til nå har importert store mengder av, deriblant fra Russland.

– Vi må ta vare på bjørka vår og andre tresorter, og derfor ønsker vi å få på plass en finérfabrikk. Selve platefabrikken, som vil koste rundt 250 millioner kroner, vil gjøre at Norge blir selvforsynt med kryssfinér. Målet er også å eksportere produktene, sier Lyseng.

Lyseng har i lengre tid jobbet med industriprosjektet. I dag er det ingen i Norge som produserer finér av bjørk og såkalte osb-plater som benyttes mye i tak, veggkledning, gulvunderlag og som erstatning for sponplater. Finérprodukter av bjørk brukes til vegger, himlinger, hylleinnredninger, garderober, trapper og møbler.

– Trevarebransjen i Norge er litt gubbete og tradisjonsrettet. Mange norske virksomheter i næringen har flagget ut. Vi gjør stikk motsatt. Krigen i Ukraina har forsterket dette, sier Lyseng.

Avhengig av russisk import

Norge har lenge vært avhengig av import av enkelte russiske trevarer, blant annet kryssfinér av bjørk. Nå skal et stort russisk →

← Næringssjef Erik Habberstad i Stange kommune (t.v.) og gründer Steinar Lyseng i Vyrk på tomten på Sørli hvor det planlegges å bygge et stort industrianlegg. – Her kan vi frakte våre produkter med tog, sier Lyseng. Foto: Mikaela Berg

→ trevarevolum bort både i det norske og det europeiske markedet.

– Direkteimporten av bjørk kryssfinér fra Russland til Norge utgjorde i 2021 cirka 22.000 kubikkmeter til en importverdi av rundt 150 millioner kroner, sier Ole Schei Hansen, salgsdirektør industri i Fritzøe Engros as.

Han opplyser at importvolumet tilsvarer to trailerlass hver dag 365 dager i året.

Russland er en av verdens største eksportører av trelast og trevareprodukter. Stormakten har verdens største skogareal og 20 prosent av alle trær i verden.

– Som følge av krigen i Ukraina og påfølgende sanksjoner, samt bransjens egne tiltak, er det nå borte store mengder trevarer fra markedet. Russland eksporterte cirka 1,5 millioner kubikkmeter bjørkebasert kryssfinér til det europeiske markedet. Sammen med alle andre russiske trebaserte varer som er borte fra markedet, vil dette skape store utfordringer for blant annet trevarebransjen, sier Schei Hansen.

Ifølge salgsdirektøren flytter etterspørselen seg nå til produsenter i andre land og det skaper et stort press i markedet.

– Totalbildet er at det vil bli stor etterspørsel i det øvrige leverandørmarkedet med påfølgende leveringsproblemer og press på priser.

Fritzøe Engros jobber nå aktivt sammen med trevarebransjen for å finne andre typer løsninger, andre plateprodukter som kan erstatte det som har vært.

– Vi ser nå stor vilje til endringer og innovasjon hos kundene, sier Schei Hansen.

«Utrolig hvor sårbare vi er»

Daglig leder Hilde Widerøe Wibe i Norske Trevarer understreker at etterspørselen etter trevarer er økende både i Norge og i Europa.

– Det er helt utrolig hvor sårbare vi er på trematerialer. På tross av mye egen skog, er det lite som foredles hjemme til treinnredning, og vi er helt avhengige av import. Full stopp i tilførselen av russisk tremateriale vil få store konsekvenser både i pris, leveringstid og fremdrift i byggeprosjekter.

Wibe representerer en bransjeforening

↑ Daglig leder Hilde Widerøe Wibe i Norske Trevarer. Foto: Heidi Dokter

↑ Bestyrer Gaute Nøkleholm i Romedal Almenning og Stange Almenning om Sørli-prosjektet. Foto: Kristin Svorte

med nærmere 300 bedrifter med til sammen 4500 ansatte som produserer alt fra vinduer og dører til kjøkken. Selskapene har en samlet omsetning på over ni milliarder kroner.

Hun hilser Vyrks prosjekt på Sørli velkommen.

– Vi er helt nødt til å bli mer selvberget på norske trematerialer.

Klimanøytral med jernbane

Vyrk-gründer Steinar Lyseng understreker at Vyrk ikke kan finansiere industriprosjektet på Sørli i Stange alene.

– Vi vil henvende oss både til norske og utenlandske investorer.

Blant de norske interessentene er tomteieren på Sørli.

– Vi har en egen interesse av at prosjektet gjennomføres, sier bestyrer Gaute Nøkleholm i Romedal Almenning og Stange Almenning og viser til behovet for å videreutvikle dagens tømmerterminal på Sørli til en flerbruksterminal for å øke overføringen av gods fra vei til bane.

Ifølge næringssjef Erik Habberstad i Stange er Sørli Norges nest største tømmerterminal som årlig håndterer opp mot 500.000 kubikkmeter med tømmer.

– Volumet tilsvarer 14.000 trailere med henger, sier Habberstad.

Nå rustes området for bygging av dob-

↑ – Vi leverer store mengder lokalproduserte, miljøvennlige produkter, og er eneste norske produsenten som kan levere overfinerte varer i stort volum til markedet i Norge, sier Vyrk-gründer Steinar Lyseng til høyre – her sammen med produksjonsmedarbeider Rolf Kristian Langøy i Vyrks bedrift i Stange som har 15 ansatte. Foto: Mikaela Berg

← – Trevarebransjen i Norge er litt gubbete og tradisjonsrettet, sier gründer Steinar Lyseng i Vyrk. Foto: Mikaela Berg

beltspor mellom Sørli og Espå ved Mjøsa til Hamar som skal stå ferdig i 2027, en investering som alene koster 14 milliarder kroner.

Næringssjefen viser til at det daglig passerer 3000 lastebiler på E6 forbi avkjøringen til Sørli, 400 flere enn det som daglig kjører over Svinesund.

– Med en flerterminal på Sørli, kan mye av transporten som fraktes på veien benyttes med godstog, sier Habberstad.

Bak ham beveger et langt godstog med tømmer seg.

– Her kan vi frakte våre produkter med tog både nordover, mot Oslo, eller til kontinentet med jernbanen, sier Vyrk-gründer Steinar Lyseng.

Han understreker at i dag viser selskaps klimaregnskap at Vyrks produksjon er klimanøytral.

– Men det ryker med transporten. Med produksjonsanlegget på Sørli, vil vårt klimaregnskap se helt annerledes ut med mye frakt over jernbanen, samt resirkuleringsanlegg av materialer, sier Lyseng og viser til at produksjon av biokull fra ubehandlet trevirke skal gjøre anlegget selvfor-synt med strøm fra biogass.